

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK FÖLDRAJZA

A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése

6. fejezet: Az egyes tömbök leírása

Ugocsi tömb

Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Budapest, 2024

Jelen dokumentum A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK
FÖLDRAJZA – A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése
című kutatás eredményeit összefoglaló jelentés 6. fejezetének része

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Felelős kiadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

Minden jog fenntartva ©
A kutatásban közreműködő személyek ©

Kutatásvezető: Péti Márton

Szerkesztette: Péti Márton, Borbély Mátyás, Szász Jenő

Írta: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor, Szász Jenő

A 6. fejezet elkészítésében közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Nagy Szabolcs,
Megyesi Zoltán, Mozga Gábor, Szabó Balázs

Szöveggondozásban közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor,
Borbándi Erik, Gáspár Milán

Ábrászerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely,
Szabó Balázs

Táblázatszerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely

ISBN 978-615-5639-53-1

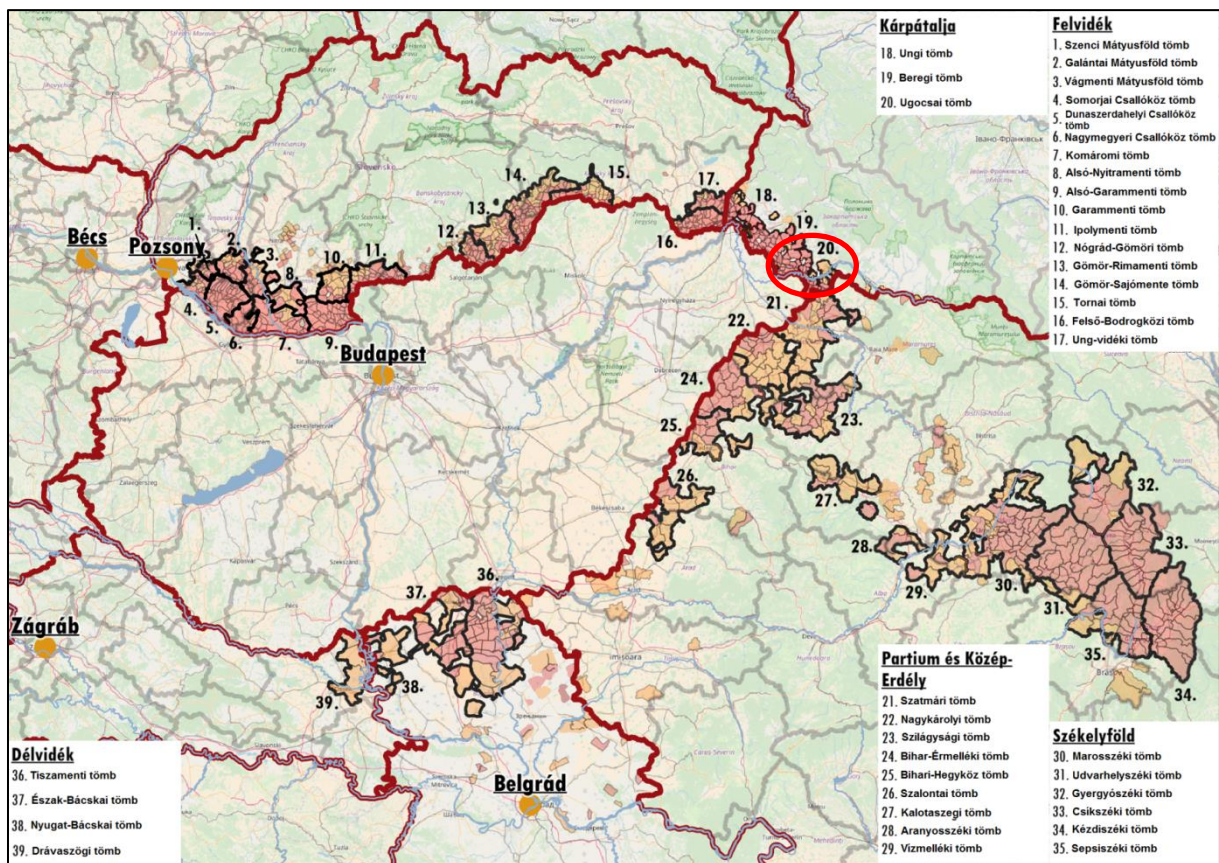
Tartalom

1. A térség főbb jellemzői	4
1.1 Elhelyezkedés	4
1.2 A térség települései	6
2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói	8
2.1 Demográfia	8
2.2 Oktatás	11

1. A térség főbb jellemzői

1.1 Elhelyezkedés

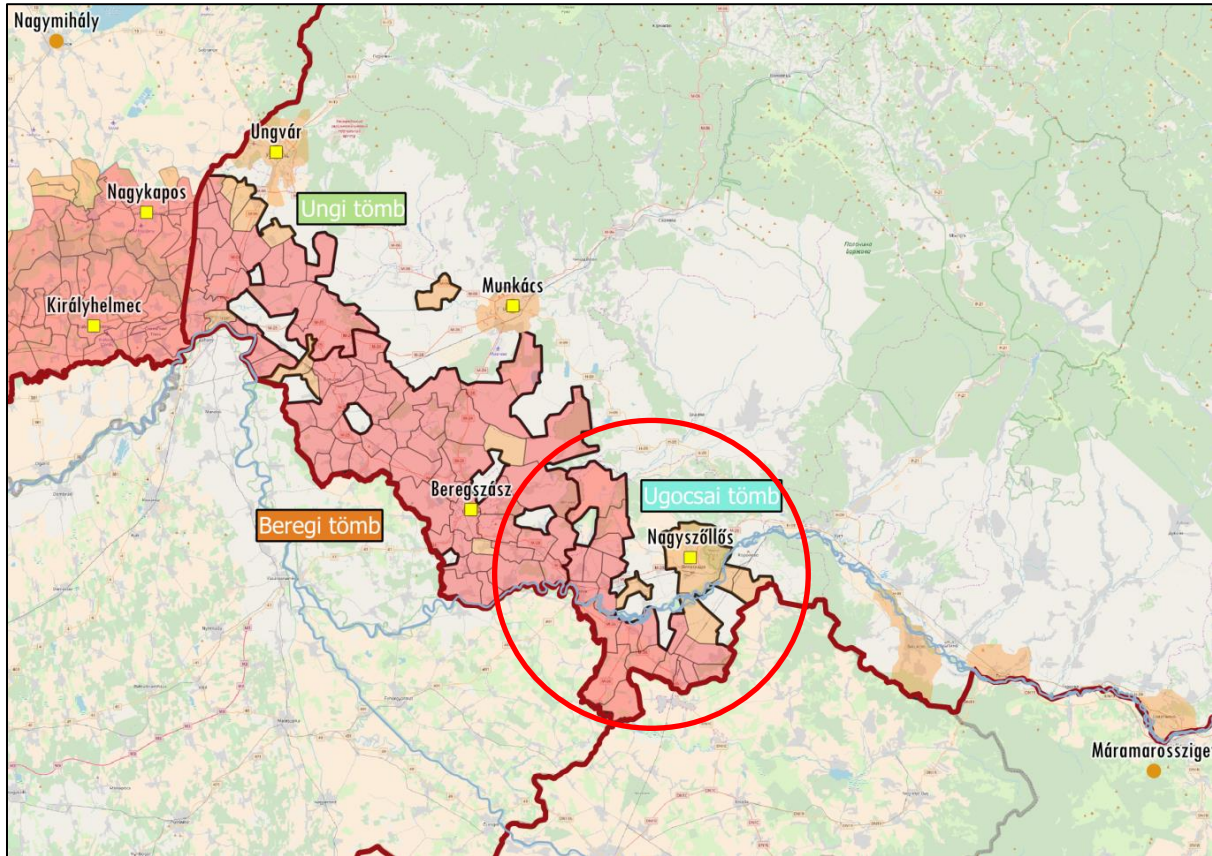
Az Ugocsai tömb Kárpátalján a jelenlegi Beregszászi járás négy délkeleti kistérségének magyarlakta településeit foglalja magába. A térség természetföldrajzi értelemben az Alföldhöz tartozó Szatmár–Beregi-síkság peremén helyezkedik el. A területének keleti széléin húzódó vulkanikus eredetű dombok, illetve az ötszáz métert épphogy meghaladó nagyszőlősi Fekete-hegy már a Kárpátok vonulatainak az Alfölddel érintkező tagjai. A tömböt a meanderező Tisza kelet-nyugati irányban szeli át, mely az árvízszabályzások előtt rendszeres áradásaival mocsaras vidékké alakította a tájat, mára azonban mindez eltűnt, és csak néhány morotva marad emlékeztetőül.

1. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Kárpát-medencében
Az adatok forrása: A szomszédos országok statisztikai hivatalai

Az Ugocsai tömb délről a Romániában lévő szatmári, nyugatról pedig a „magyarországi” és a kárpátaljai Beregi tömbbel határos. A tömb központi települése, Nagyszőlős közúton a legközelebbi nagyvárostól, Munkácstól 50, Ungvártól 95, a romániai Szatmárnémetitől 60, Nyíregyházától pedig 120 kilométernyire található.

2. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése Kárpátalján
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat

1.2 A térség települései

A legutóbbi (2001) népszámlálási adatok alapján a tömb összlakossága körülbelül 60 ezer fő, melyből 49,9% magyar és 47,5% ukrán nemzetiségűnek vallotta magát. A kiegyenlített arányok, valamint a magyar és nem magyar többségű települések területileg tagolt elhelyezkedése etnikailag vegyes karaktert kölcsönöznek a tömbnek. A cigányság ugyanakkor a kárpátaljai magyarlakta tömbös térségek közül egyedül az Ugocsai tömbben nincs jelentős arányban jelen.

3. ábra: A tömb településeinek földrajzi elhelyezkedése
Piros: 50% feletti, narancssárga: 10% és 50% közötti magyarságaránnyal rendelkező községek
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat

A gazdasági életet a falvakban továbbra is a mezőgazdaság határozza meg, a központi településen, Nagyszőlősen azonban az ipar is fontos szerephez jut. A mezőgazdaságban az állattenyésztést a sertés-, baromfi- és szarvasmarhatartás határozza meg. A növénytermesztés a táji adottságoknak megfelelően változatos képet mutat. A szántókon gabonaféléket és zöldségeket termelnek, másutt, főként a lejtős térszíneken pedig szőlő- és gyümölcsültetvényeket telepítettek. A borászat régi hagyománynak számít ezen a vidéken, mivel a vulkanikus talajok és az éghajlat kedvező feltételeket szolgáltat. Állattartással és a földek művelésével javarészt kisparaszti gazdaságok foglalkoznak. A tömb központja Nagyszőlős, ahol a magyarság aránya mindössze 14 százalék volt 2001-ben. A városban az ipari termelés legfontosabb ágazata a ruha- és cipőipar.

Ugocsai tömb				
Magyar név	Ukrán név	Teljes népesség száma (fő)	Magyar népesség száma (fő)	Magyar népesség aránya (%)
Központi település				
Nagyszőlős	Vinohragyiv	25 383	3 633	14,31
Magyar többségű települések				
Aklihegy	Oklihegy	611	597	97,71
Nagypalád	Velika Palagy	1 824	1 773	97,20
Tiszabökény	Tiszobikeny	2 216	2 144	96,75
Forgolány	Forholany	890	861	96,74
Tiszapéterfalva	Pijterfolvo	2 016	1 937	96,08
Szőlősgyula	Gyula	1 421	1 360	95,71
Akli	Okli	366	350	95,63
Batár	Botar	924	882	95,45
Feketepatak	Csornij Potyik	1 074	999	93,02
Fertősalmás	Fertesolmas	1 070	989	92,43
Verbóc	Verbovec	1 206	1 088	90,22
Salánk	Salanki	3 110	2 738	88,04
Nevetlenfalu	Nevetlenfolu	1 632	1 401	85,85
Karácsfalva	Karacsin	400	336	84,00
Tiszaújlak	Vilok	3 422	2 772	81,01
Tiszakeresztúr	Perehresztya	927	687	74,11
Újakli	Nove Klinove	314	215	68,47
Tiszaújhely	Nove Szelo	1 865	1 252	67,13
Mátyfalva	Matyjovo	1 079	715	66,27
Csepe	Csepa	1 943	1 110	57,13
Jelentős (10-50%) magyar lakosságarányú települések				
Gödényháza	Hugya	592	241	40,71
Fancsika	Fancsikovo	2 059	770	37,40
Feketeadó	Csornotisziv	2 232	715	32,03
Tekeháza	Tekovo	1 546	418	27,04
Összesen		60 122	29 983	49,87

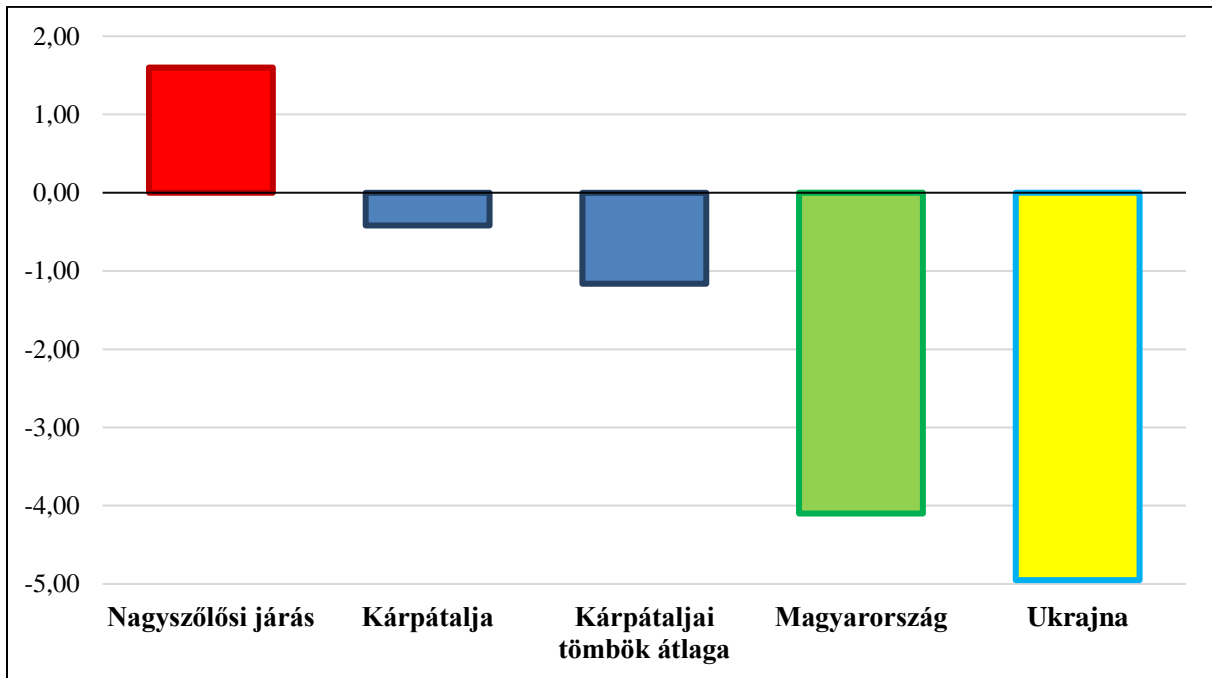
1. táblázat: A tömb településeinek főbb jellemzői
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat

2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói

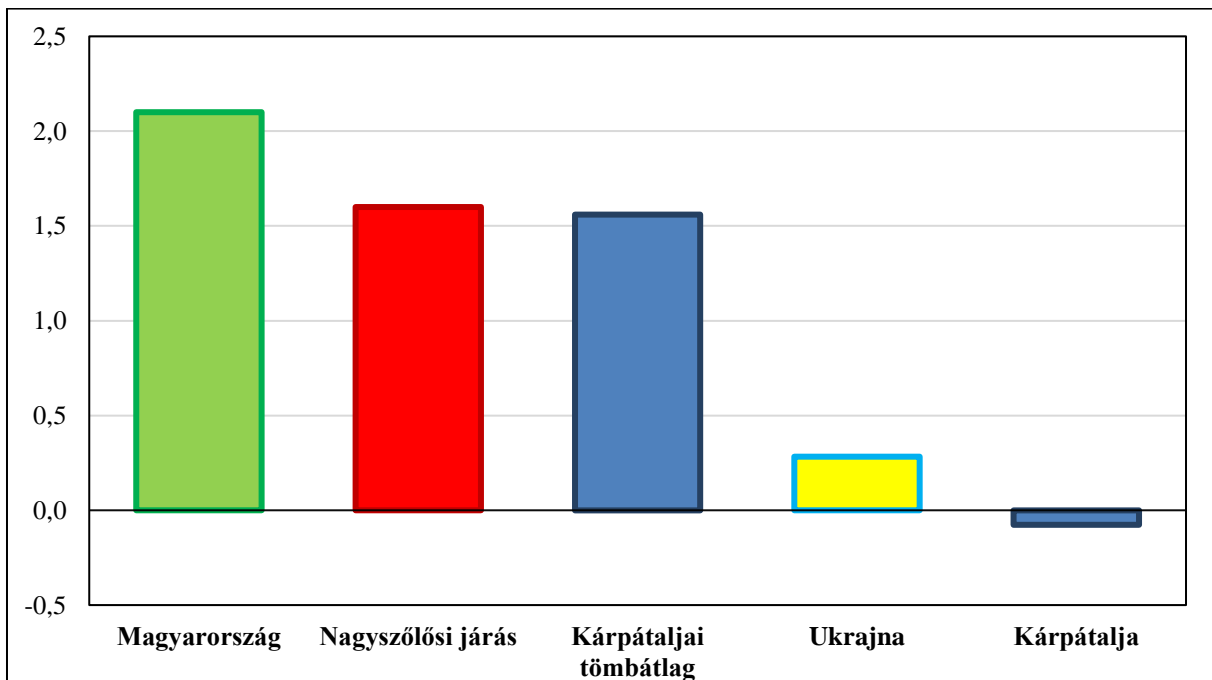
2.1 Demográfia

Népesség, népmozgalom

4. ábra: Természetes szaporodási egyenleg (%) (2017)

Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

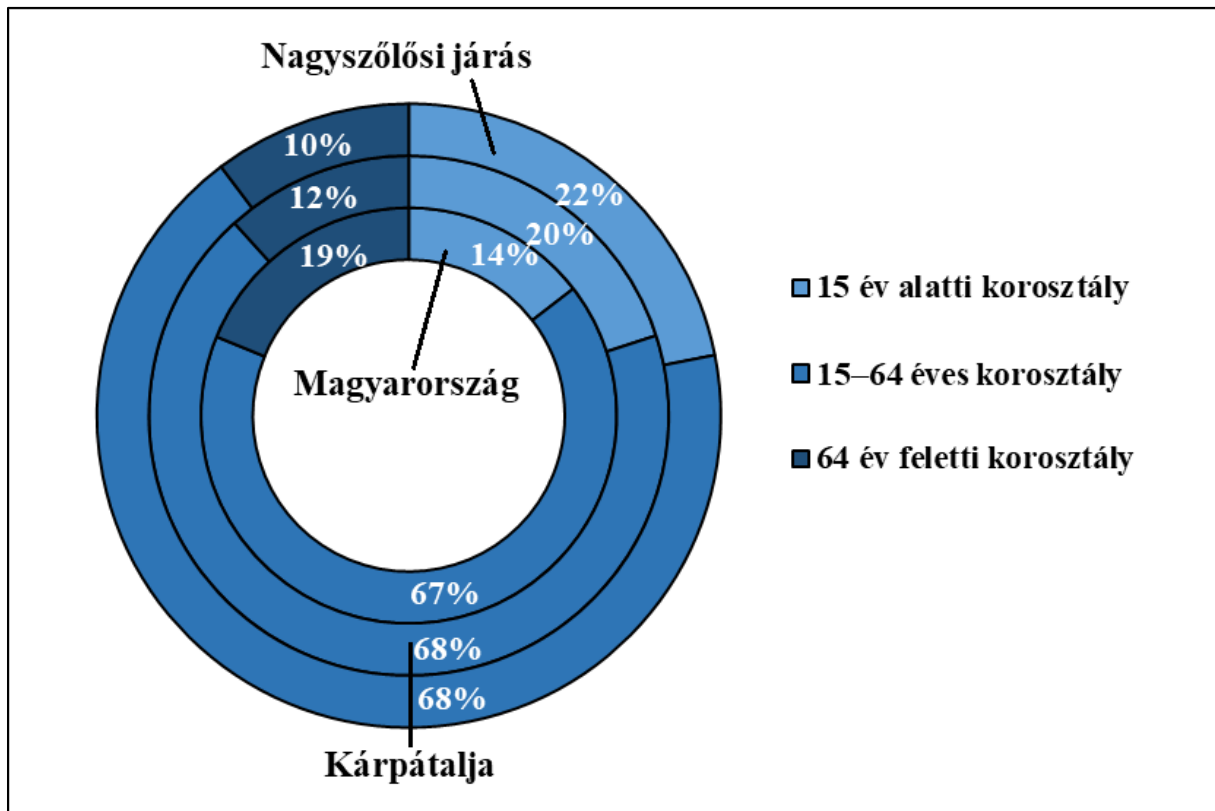

5. ábra: Vándorlási egyenleg (%) (2017)

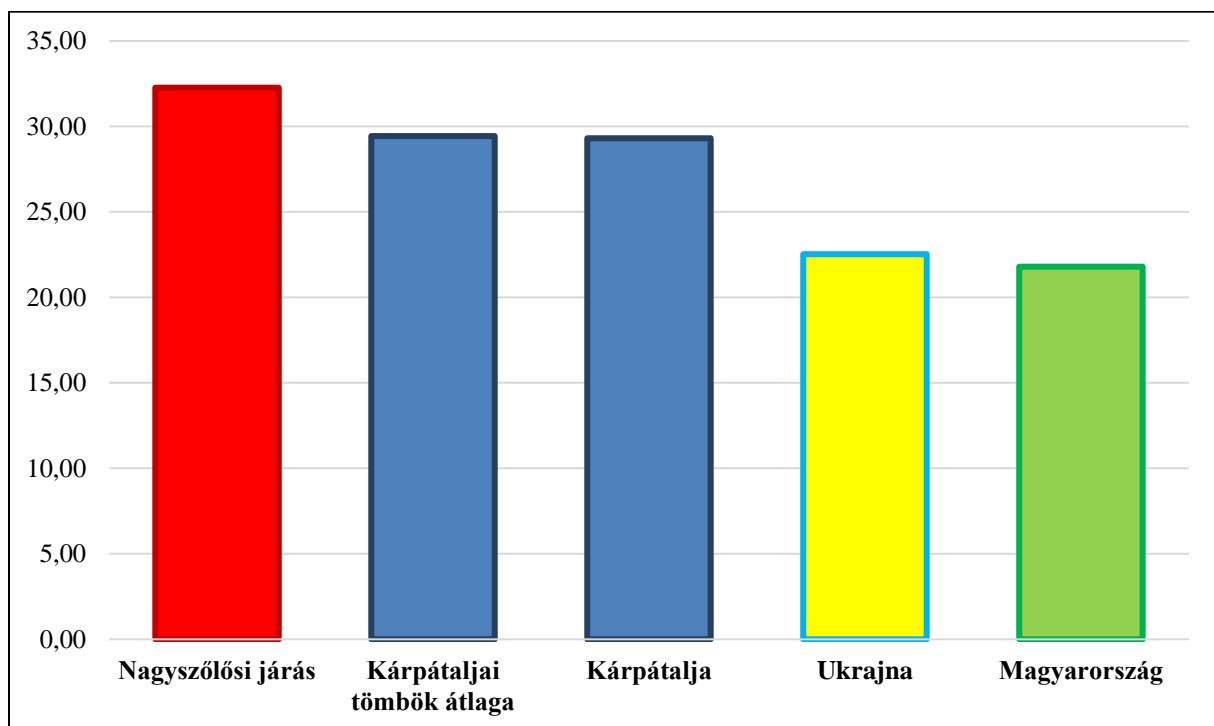
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

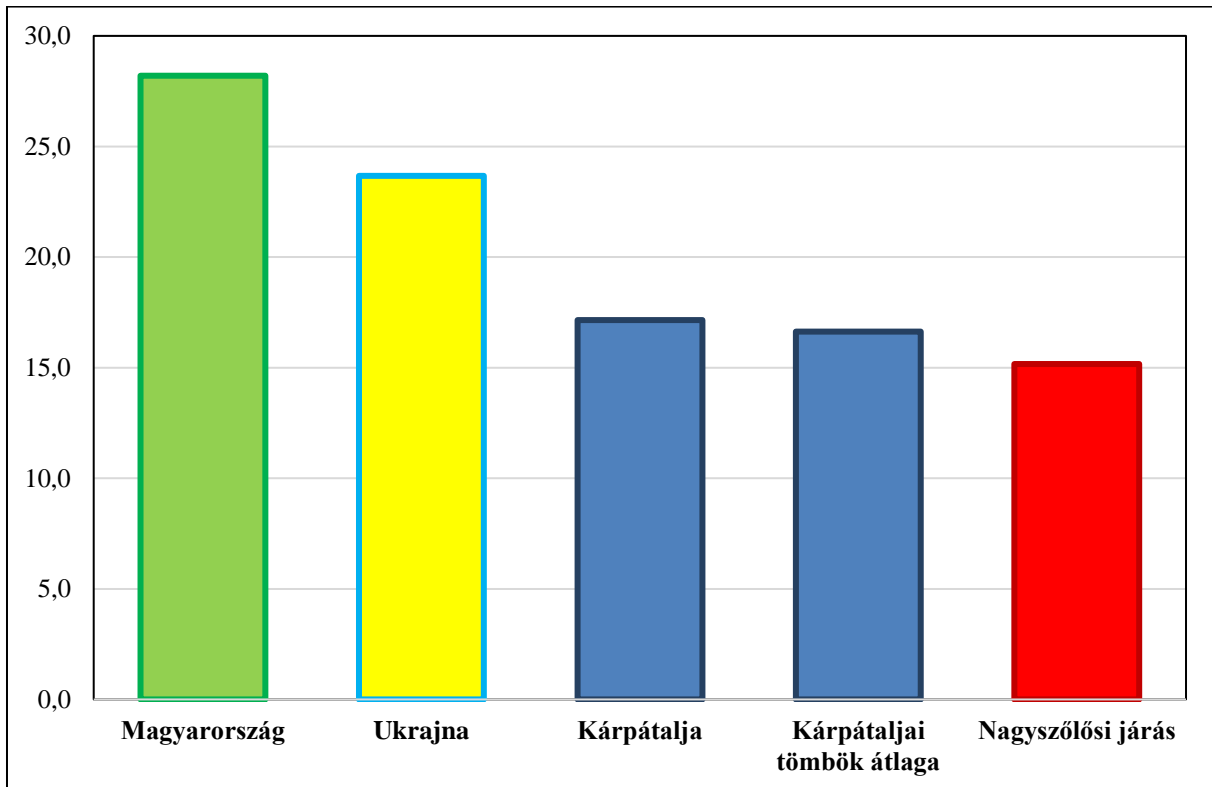
Korszerkezet

6. ábra: A népesség korszerkezete a főbb korcsoportok szerint (%) (2017)
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

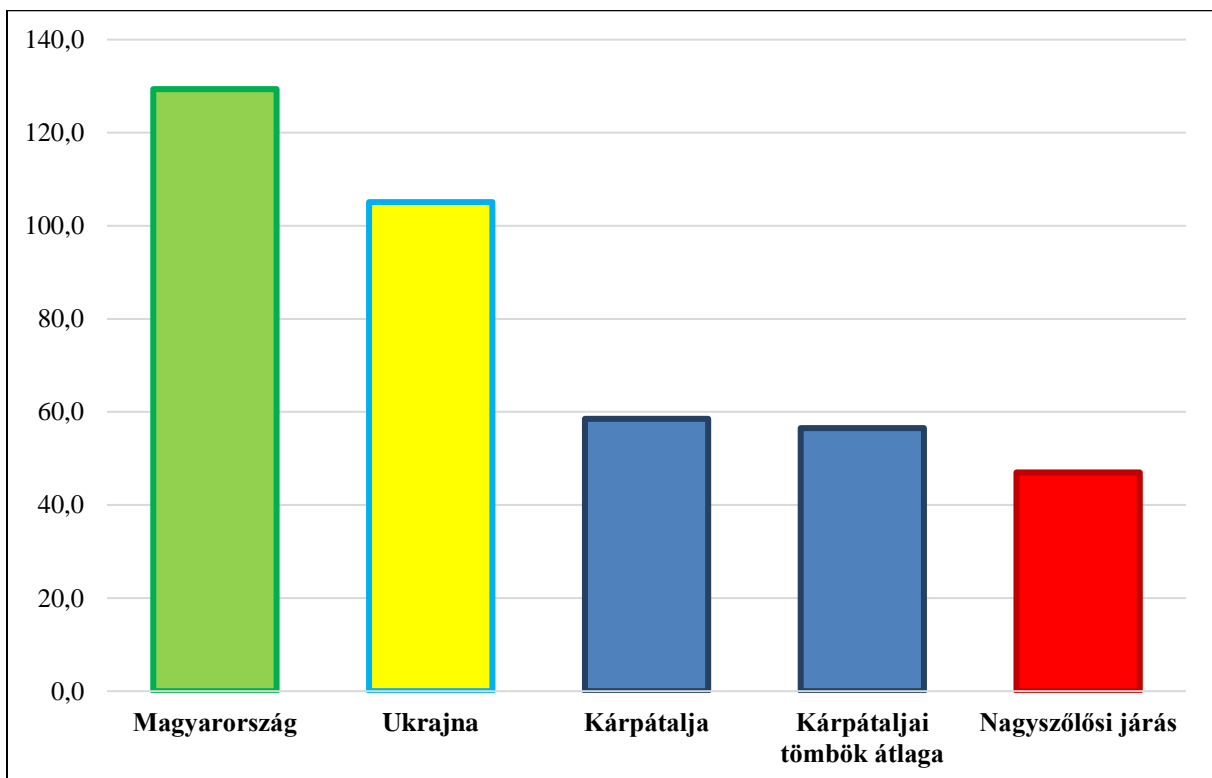

7. ábra: A gyermekkorú népesség eltartottsági rátája (%) (2017)
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

8. ábra: Az időskorú népesség eltartottsági rátája (%) (2017)

Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

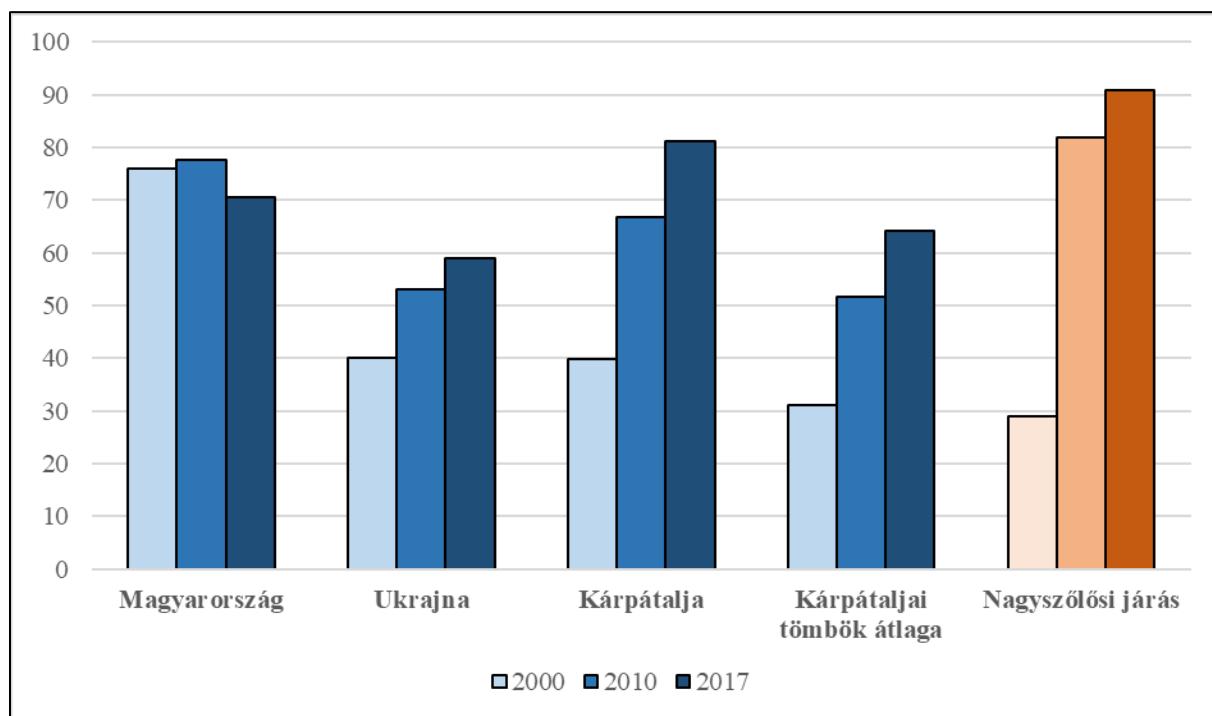
9. ábra: Öregedési index (%) (2017)

Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

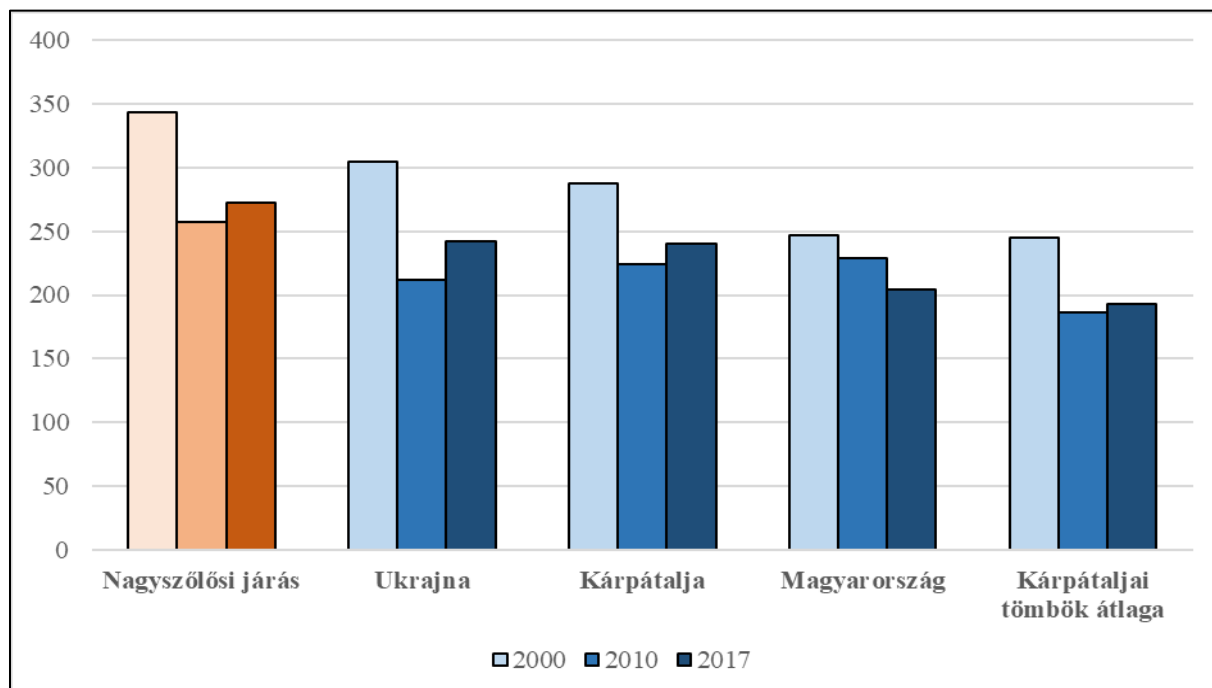
2.2 Oktatás

Óvodai nevelés

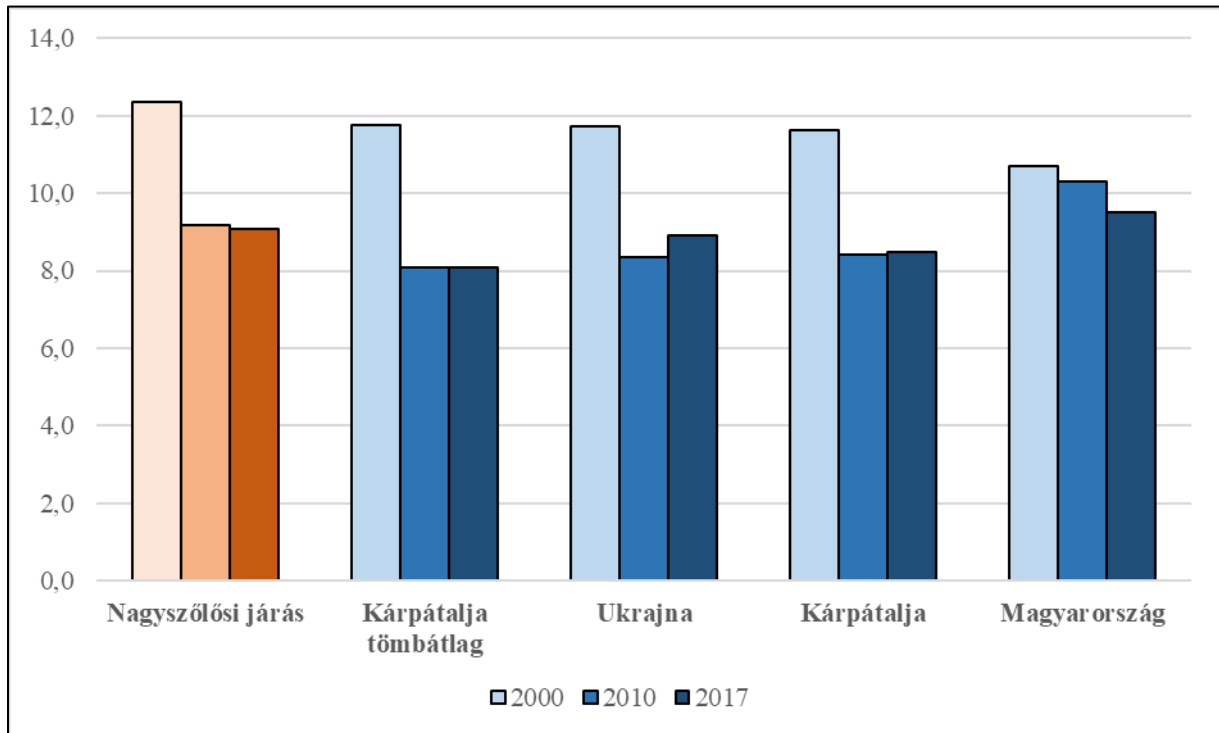

10. ábra: Az egy óvodára jutó óvodások száma (fő) (2000, 2010, 2017)
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

Közoktatás

11. ábra: Az egy közoktatási intézményre jutó diákok száma (fő) (2000, 2010, 2017)
Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal

12. ábra: Az egy tanárra jutó diákok száma (fő) (2000, 2010, 2017)

Az adatok forrása: Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálat, Központi Statisztikai Hivatal